KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.6.2014 r.
COM(2014) 312 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

na temat wykonywania przez państwa członkowskie decyzji ramowej 2008/675/WSiSW z dnia 24 lipca 2008 r. w sprawie uwzględniania w nowym postępowaniu karnym wyroków skazujących zapadłych w państwach członkowskich Unii Europejskiej

SPIS TREŚCI

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY na temat wykonywania przez państwa członkowskie decyzji ramowej 2008/675/WSiSW z dnia 24 lipca 2008 r. w sprawie uwzględniania w nowym postępowaniu karnym wyroków skazujących zapadłych w państwach członkowskich Unii Europejskiej

1. Wprowadzenie ... 3
1.1. Cel i zakres decyzji ramowej ... 3
1.2. Gwarancje praw podstawowych ... 4
1.3. Główne elementy decyzji ramowej ... 4
1.4. Stan prac nad transpozycją i skutki braku wdrożenia ... 5
2. Ocena wdrożenia decyzji ramowej przez państwa członkowskie ... 6
2.1. Wstępna ocena otrzymanych przepisów w zakresie transpozycji ... 6
2.2. Ocena wybranych kluczowych przepisów decyzji ramowej ... 7
2.2.1. Definicja wyroku skazującego ... 7
2.2.2. Wymagania dotyczące uwzględniania zagranicznych wyroków skazujących ... 7
2.2.3. Równoważne skutki prawne ... 8
2.2.3.1. Etap przygotowawczy ... 9
2.2.3.2. Etap sądowy ... 9
2.2.3.3. Etap wykonawczy wyroku skazującego ... 10
2.2.4. Uzyskanie wystarczających danych na temat uprzednich wyroków skazujących ... 10
3. Wnioski ... 11

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

na temat wykonywania przez państwa członkowskie decyzji ramowej 2008/675/WSiSW z dnia 24 lipca 2008 r. w sprawie uwzględniania w nowym postępowaniu karnym wyroków skazujących zapadłych w państwach członkowskich Unii Europejskiej

1. WPROWADZENIE

1.1. Cel i zakres decyzji ramowej

W ramach rzeczywistej przestrzeni sprawiedliwości opartej na wzajemnym zaufaniu Unia Europejska podjęła działania zmierzające do zapewnienia ochrony obywatelom przed przestępczością w całej Unii Europejskiej, a jednocześnie zapewnienia przestrzegania praw podstawowych obywateli uczestniczących w postępowaniu karnym, czy to w charakterze ofiary czy pozwanego.

W Unii Europejskiej, gdzie ludzie mogą przemieszczać się i osiadać bez ograniczeń, cel, jakim jest utrzymanie i rozwijanie rzeczywistej europejskiej przestrzeni sprawiedliwości, wymaga, by wyroki skazujące wobec osób wydane w jednym państwie członkowskim były uwzględniane w innym państwie członkowskim, w dążeniu do uniknięcia przestępstw w przyszłości. Podobnie, jeśli ten sam sprawca popełni nowe przestępstwa, należy uwzględnić ten czynnik zachowania w ramach nowego postępowania karnego, z zastrzeżeniem zachowania rzetelności postępowania.

W interesie skutecznego wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, w tym ochrony ofiar przestępstw w Unii Europejskiej, jest istnienie we wszystkich państwach członkowskich reguł, które należy uwzględnić na wszystkich etapach postępowania karnego, bez względu na to, czy dana osoba nie była wcześniej karana czy była już skazana w innym państwie członkowskim. Możliwość dokonania oceny przeszłości karnej sprawcy jest niezbędna do efektywnego przeprowadzenia nowego postępowania karnego, w szczególności aby zagwarantować podejmowanie świadomych decyzji w sprawie aresztu tymczasowego lub zwolnienia warunkowego oraz mieć dostęp do pełnych informacji na etapie wydawania wyroku.

Decyzja ramowa 2008/675/WSiSW z dnia 24 lipca 2008 r. w sprawie uwzględniania w nowym postępowaniu karnym wyroków skazujących zapadłych w państwach członkowskich Unii Europejskiej została przyjęta właśnie w tym kontekście. Przedmiotowa decyzja ramowa pozwala organom sądowym w jednym państwie członkowskim na uwzględnienie prawomocnych wyroków w sprawach karnych wydanych przez sądy innych państw członkowskich. Określa ona warunki, na których w toku postępowania karnego przeciwko osobie poprzednie wyroki skazujące wydane przeciwko tej osobie za inne czyny w innych państwach członkowskich są brane przez te organy pod uwagę. W kontekście nowego postępowania karnego państwa członkowskie muszą zapewnić należyte uwzględnianie poprzednich wyroków skazujących wydanych w innym państwie członkowskim, zgodnie z tymi samymi zasadami, na jakich opierają się wcześniejsze krajowe wyroki skazujące.

Omawiana decyzja ramowa zastępuje art. 56 Europejskiej konwencji o międzynarodowej ważności wyroków karnych z dnia 28 maja 1970 r. w stosunkach między państwami członkowskimi będącymi stronami konwencji[1]. Informacje dotyczące uprzednich wyroków skazujących można uzyskać za pośrednictwem europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych (ECRIS)[2].

Celem niniejszego sprawozdania jest przedstawienie wstępnej oceny krajowych przepisów w zakresie transpozycji otrzymanych już przez Komisję.

Z dniem 1 grudnia 2014 r., czyli z dniem wygaśnięcia pięcioletniego okresu przejściowego przewidzianego w Traktacie z Lizbony, uprawnienia sądowe Trybunału Sprawiedliwości i uprawnienia Komisji w zakresie wszczynania postępowań o uchybienie zobowiązaniom będą miały pełne zastosowanie do dorobku UE z okresu sprzed Traktatu z Lizbony w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach karnych i współpracy policyjnej.

1.2. Gwarancje praw podstawowych

Zgodnie z art. 1 ust. 2 i motywem 12 omawiana decyzja ramowa nie narusza praw podstawowych ani podstawowych zasad prawnych ujętych w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej i odzwierciedlonych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta").

W tym kontekście w swoich przepisach wykonawczych niektóre państwa członkowskie jednoznacznie odnoszą się do ochrony podstawowych praw i podstawowych zasad prawnych Unii Europejskiej przy uwzględnianiu wcześniejszych wyroków skazujących w kontekście nowego postępowania karnego. W niektórych państwach członkowskich uwzględnienie wyroku skazującego nie jest dopuszczalne w przypadkach, gdy istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że naruszyłoby to wolność i prawa osoby skazanej w innym państwie członkowskim. W innych przypadkach państwa członkowskie zawarły jednoznaczny wymóg w przepisach wykonawczych, że wcześniejszy wyrok skazujący powinien być wydany z poszanowaniem prawa do rzetelnego procesu sądowego w rozumieniu art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („EKPC") (AT, DE, PL).

1.3. Główne elementy decyzji ramowej

Przedmiotowa decyzja ramowa ma na celu zapewnienie podobnych skutków prawnych dla krajowych wyroków skazujących i wyroków skazujących z innych

---

1 http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?CL=ENG&CM=1&NT=070. Konwencję tę ratyfikowało 11 państw członkowskich UE: AT, BE, BG, CY, DK, EE, LT, LV, NL, RO i ES.

2 Decyzja ramowa Rady 2009/315/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie organizacji wymiany informacji pochodzących z rejestru karnego pomiędzy państwami członkowskimi oraz treści tych informacji: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:093:0023:0032:EN:PDF. Decyzja Rady 2009/316/WSiSW z dnia 6 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych (ECRIS), zgodnie z art. 11 decyzji ramowej 2009/315/WSiSW: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:093:0033:0048:EN:PDF.

państw członkowskich. Zgodnie z art. 2 decyzji ramowej wyrok skazujący definiuje się jako „każde prawomocne orzeczenie sądu właściwego w sprawach karnych uznające daną osobę za winną popełnienia przestępstwa”.

Art. 3 stanowi kluczowy przepis decyzji ramowej. Jest on oparty na zasadzie prostej asymilacji wyroków skazujących i stanowi, co do zasady, że skutki prawne zagranicznych wyroków skazujących muszą być równoważne skutkom prawnym krajowych wyroków skazujących („zasada równorzędności”), zgodnie z przepisami prawa krajowego.

Oznacza to, że istnieje obowiązek uwzględniania zagranicznych wyroków skazujących, które mają być wykonywane zgodnie z przepisami prawa krajowego, (jedynym obowiązkiem państw członkowskich będzie uwzględnienie zagranicznego wyroku skazującego w zakresie, w jakim uwzględniony byłby krajowy wyrok skazujący).

Wcześniejsze wyroki skazujące mają być brane pod uwagę na etapie przygotowawczym, sądowym oraz w chwili wykonywania wyroku skazującego. (art. 3 ust. 2). Należy zwrócić należytą uwagę na wcześniejsze wyroki skazujące, szczególnie w odniesieniu do mających zastosowanie zasad postępowania dotyczących:

zatrzymania;

kwalifikacji przestępstwa;

rodzaju i wymiaru kary;

wykonania orzeczenia.

W sytuacji gdy państwo członkowskie prowadzące nowe postępowanie uwzględnia uprzednie wyroki skazujące, nie powinno to skutkować naruszeniem, uchyleniem ani rewizją uprzednich wyroków skazujących. W odniesieniu do wydania wyroku w trakcie nowego postępowania karnego, decyzja ramowa przewiduje wyjątki od zasady ogólnej.

W przypadkach, w których uprzedni wyrok skazujący nie zapadł lub nie został w pełni wykonany przez inne państwo członkowskie przed popełnieniem przestępstwa, w sprawie którego toczy się nowe postępowanie, decyzja ramowa nie nakłada na państwa członkowskie obowiązku stosowania krajowych przepisów dotyczących wydawania wyroków, jeżeli zastosowanie przepisów krajowych do uprzednich zagranicznych wyroków skazujących skutkowałoby ograniczeniem dla sędziego przy wydawaniu wyroku.

Ponadto motywy 8 i 9, które należy odczytywać w związku z art. 3 ust. 5 decyzji ramowej, zapewniają pewne wskazówki w tym zakresie poprzez podkreślanie proporcjonalności wymiaru kary i sytuacji osobistej sprawcy. Co ciekawe, w środkach wykonawczych żadnego z państw członkowskich nie znalazło się odniesienie do motywu 8, który stanowi, że w przypadku gdy w toku postępowania karnego w państwie członkowskim dostępne są informacje na ten temat uprzedniego wyroku skazującego wydanego w innym państwie członkowskim, osoba zainteresowana nie powinna, w maksymalnym możliwym zakresie, być traktowana w mniej korzystny sposób niż gdyby uprzedni wyrok skazujący był wyrokiem krajowym.

Art. 3 ust. 1 i 2 odnoszą się do ogólnych zasad i procedur prawa karnego przewidzianych na przykład w kodeksach postępowania karnego w celu uwzględnienia w trakcie nowego postępowania karnego zagranicznego wyroku skazującego wydanego w innym państwie członkowskim. Wdrożenie art. 3 ust. 4 i 5 będzie wymagało oceny w świetle zasad i procedur krajowego prawa karnego związanych konkretnie z wydaniem wyroku (np. wyroki łączne).

1.4. Stan prac nad transpozycją i skutki braku wdrożenia

W chwili sporządzania niniejszego dokumentu Komisja otrzymała zgłoszenia krajowych przepisów w zakresie transpozycji z następujących 22 państw członkowskich: **AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, FI, FR, HU, HR, IE, LU, LV, NL, PL, RO, SE, SI, SK** i **UK**.

Po ponad 3 latach od daty wdrożenia 6 państw członkowskich nie zgłosiło jeszcze środków podjętych w celu transpozycji zobowiązań wynikających z przedmiotowej decyzji ramowej: **BE, ES, IT, LT, MT** i **PT**.

Cztery państwa członkowskie poinformowały Komisję o procesie przygotowania odpowiednich środków transpozycji na poziomie krajowym (**BE, ES, LT, MT**). Niemniej żadne z tych państw członkowskich nie przyjęło środków ani nie dokonało zgłoszenia do Komisji przed kwietniem 2014 r.

Tabela stanu prac nad wdrożeniem decyzji ramowej znajduje się w załączniku.

Decyzje ramowe muszą być wdrażane przez państwa członkowskie tak samo jak wszystkie inne elementy dorobku UE. Ze względu na swój charakter decyzje ramowe są wiążące dla państw członkowskich w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, ale wybór formy i sposobu wdrożenia należy do organów krajowych. Decyzje ramowe nie pociągają za sobą bezpośrednich skutków. Niemniej zasada wykładni zgodnej jest wiążąca w stosunku do decyzji ramowych przyjętych w kontekście tytułu VI byłego Traktatu o Unii Europejskiej.

Mimo że niewdrożenie w jednym państwie członkowskim nie pociąga za sobą bezpośrednich konsekwencji dla innych państw członkowskich, w interesie wymiaru sprawiedliwości jest, by sąd w jednym państwie członkowskim miał możliwość uwzględnienia prawomocnych wyroków karnych wydanych przez sądy innych państw członkowskich. Podejście to znajduje poparcie w ECRIS, czyli zdecentralizowanym systemie informatycznym zapewniającym skuteczny obieg informacji o wyrokach skazujących wydanych przeciwko obywatelom państw członkowskich przez inne państwa członkowskie. Właściwe stosowanie zasady równorzędności oraz potrzeba zapewnienia, by, co do zasady, skutki prawne zagranicznych wyroków skazujących stawały się systematycznie równorzędne ze skutkami prawnymi krajowych wyroków skazujących, są ważne w europejskiej przestrzeni sprawiedliwości.

2. OCENA WDROŻENIA DECYZJI RAMOWEJ PRZEZ PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE

2.1. Wstępna ocena otrzymanych przepisów w zakresie transpozycji

W niniejszym sprawozdaniu dokonano oceny stopnia, w jakim państwa członkowskie podjęły środki niezbędne do wykonania omawianej decyzji ramowej. Przy ocenie stanu transpozycji tego instrumentu do krajowego prawa karnego

Komisja skupia się w szczególności na zobowiązaniach wynikających z art. 3, a mianowicie na tym, czy zasada równorzędności została należycie wprowadzona i czy w krajowych systemach sądownictwa karnego, zgodnie z prawem krajowym, skutki prawne uprzednich wyroków skazujących wiążą się z uprzednimi zagranicznymi wyrokami skazującymi.

Ogólnie rzecz biorąc, państwa członkowskie wybrały w dużej mierze podobne podejście do transpozycji decyzji ramowej do swoich systemów prawa krajowego i prawa karnego. Większość państw członkowskich musiała jedynie dostosować swoje przepisy prawa regulujące tę kwestię, podczas gdy kilka państw członkowskich przyjęło osobne akty wykonawcze jako instrumenty transpozycji.

Wdrożenie decyzji ramowej jest utrudnione przez fakt, że 6 państw członkowskich nie spełniło jeszcze swojego zobowiązania wynikającego z omawianej decyzji ramowej.

2.2. Ocena wybranych kluczowych przepisów decyzji ramowej

2.2.1. Definicja wyroku skazującego

Nie wszystkie państwa członkowskie dokonały formalnej transpozycji definicji „wyroku skazującego" jako „prawomocnego orzeczenia sądu właściwego w sprawach karnych uznającego daną osobę za winną popełnienia przestępstwa". Kilka państw członkowskich nie przedstawiło jednoznacznej definicji tego, co uważają za „wyrok skazujący" do celów przedmiotowej decyzji ramowej (AT, BG, DK, EL, FR, IE, LU, LV, RO, SE, SI, SK i UK). Te państwa członkowskie stosują jednak ogólne zasady i definicje swojego prawa karnego. Na przykład LV i RO odnoszą się jedynie do „ponownego naruszenia prawa", zamiast jednoznacznie zdefiniować uprzednie wyroki skazujące.

Niewłaściwe użycie definicji „uprzedniego wyroku skazującego" może prowadzić do różnic w zakresie stosowania omawianej decyzji ramowej – mianowicie prawomocnych orzeczeń – i w konsekwencji tworzyć brak pewności prawa obywateli. Co więcej, wymóg określony w przedmiotowej decyzji ramowej dotyczący uwzględnienia jedynie „prawomocnych" orzeczeń powinien być również rozpatrywany w świetle gwarancji praw procesowych osoby podejrzanej i oskarżonej w postępowaniach karnych w całej Unii. Ograniczając zakres wyłącznie do prawomocnych orzeczeń, decyzja ramowa w pełni szanuje i popiera zasadę domniemania niewinności, która leży u podstaw ochrony podstawowych praw procesowych w postępowaniu karnym.

FI i UK jednoznacznie włączają bezwarunkowe kary więzienia, nakazy pracy na cele społeczne, grzywny lub równorzędne sankcje jako rodzaje orzeczeń, które należy uznawać jako „warunki, zgodnie z którymi uprzednie wyroki skazujące są uwzględniane".

DK, FI, HR, LU, LV, SE i SI nie ustanowiły żadnych dodatkowych wymogów dotyczących uwzględniania uprzednich wyroków skazujących. W tych państwach członkowskich sądy mogą po prostu nadać taką samą wagę wyrokom skazujących wydanym w innym państwie członkowskim, jaką nadają wyrokom skazującym wydanym w ich własnym kraju (zasada swobody uznania sądu). Takie podejście można uznać za „przyjazne wzajemnemu uznawaniu", ponieważ odzwierciedla pełne

zaufanie do prawomocnych wyroków skazujących i systemów rejestrów karnych innych państw członkowskich.

2.2.2. Wymagania dotyczące uwzględniania zagranicznych wyroków skazujących

W większości państw członkowskich właściwe władze, uwzględniając uprzednie wyroki skazujące w poszczególnych sprawach, muszą zastosować wymóg podwójnej karalności (zgodnie z ich przepisami i środkami wykonawczymi) (AT, BG, CZ, CY, EL, FR, HU, NL, PL, RO, SK i UK). Oznacza to, że sąd może uwzględnić uprzedni wyrok skazujący wyłącznie, gdy wyrok ten dotyczył przestępstwa, które jest także uznawane i karalne na mocy prawa tego państwa członkowskiego.

Zastosowanie weryfikacji podwójnej karalności jest uzasadnione na mocy decyzji ramowej, ponieważ jedynie zobowiązuje państwa do „uwzględnienia" wyroków skazujących wydanych w innym państwie członkowskim w takim samym stopniu jak uprzednie krajowe wyroki skazujące oraz do tego, by „wiązały się z nimi równoważne skutki prawne". Tak więc jeśli niektóre czyny, na których oparty jest uprzedni wyrok skazujący, nie są karalne w określonym państwie członkowskim, sądy nie będą mogły „powiązać z nimi równoważnych skutków prawnych", ponieważ gdyby dotyczyły krajowej sprawy, nie istniałyby żadne skutki prawne[3].

Treść ustawy HU różni się nieco w tym względzie: wyroki skazujące lub środki wynikające z orzeczenia sądu zagranicznego „nie mogą być sprzeczne z prawem HU". W ustawie NL zastosowano wyrażenie „podobne przestępstwa". Prawo NL stanowi, że podobne przestępstwo może stanowić przestępstwo według prawa zagranicznego, „które mogło zostać inaczej sformułowane, ale które ma na celu ochronę tych samych interesów prawnych, a w związku z tym należy do tej samej kategorii przestępstw, co przestępstwo NL, do którego odnosi się przepis o ponownym popełnieniu przestępstwa". W przeciwieństwie do tego podejścia niektóre państwa członkowskie opowiedziały się za podejściem opartym na kwalifikacji prawnej, jak ma to miejsce we FR. Przy ocenie aspektu podwójnej karalności uprzednich wyroków skazujących kwalifikacja faktu określana jest w związku z przestępstwami zdefiniowanymi w prawie FR, a wyroki skazujące będą mierzone zgodnie z równoważnymi wyrokami skazującymi we FR przewidzianymi przez prawo FR. Prawo SK wymaga podwójnej karalności lub tego, by orzeczenia sądów innych państw członkowskich w sprawach karnych mogły być wykonywane lub miały równoważne skutki prawne w SK wyłącznie, gdy tak stanowi międzynarodowy traktat lub ustawa.

Niektóre państwa członkowskie wprowadziły więcej warunków, jakie muszą być spełnione oprócz wymogu podwójnej karalności. Przykładem jest obowiązkowa, w uzupełnieniu podwójnej karalności, dostępność wystarczających informacji o uprzednim wyroku skazującym (CY, PL)[4]. Prawo krajowe PL przewiduje, że nie

---

[3] Zob. też motyw 6 decyzji ramowej.

[4] Prawo CY określa, co uznaje się za „wystarczające informacje", na przykład imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia osoby, przeciwko której został wydany wyrok skazujący; datę wydania wyroku skazującego, nazwę sądu i dzień, w którym orzeczenie stało się prawomocne; informacje o przestępstwie dającym podstawy do wydania wyroku skazującego i, w szczególności, dzień popełnienia przestępstwa, nazwę lub definicję prawną przestępstwa oraz odniesienia do zastosowanych przepisów prawa; informacje na temat treści wyroku skazującego i, przede wszystkim, na temat

można uwzględnić uprzedniego wyroku skazującego, jeżeli sprawa podlega instytucji złagodzenia kary o mocy amnestii lub ułaskawienia (PL).

SK dodaje, że uwzględnienie uprzednich wyroków skazujących jest także możliwe, gdy państwo ma taki obowiązek na mocy traktatu międzynarodowego, którego jest stroną. W IE pozwany musi mieć możliwość przyznania się do każdego uprzedniego wyroku skazującego lub zaprzeczenia mu w konfrontacji z (poza-)krajowymi wyrokami skazującymi. Jeżeli w czasie procesu bierze się pod uwagę uprzednie wyroki skazujące w „dowolnych celach", muszą one być wykazane legalnymi dowodami bądź musi się do nich jednoznacznie przyznać osoba oskarżona.

HU poddają zagraniczne wyroki skazujące szeroko zakrojonej procedurze uznawania, zanim takie wyroki mogą zostać uwzględnione. Włączenie dodatkowych wymogów dla uwzględnienia zagranicznych wyroków skazujących powinno być proporcjonalne do celów omawianej decyzji ramowej.

2.2.3. Równoważne skutki prawne

Kontekst prawny tego aspektu przedmiotowej decyzji ramowej został omówiony w pkt 1.3 Główne elementy decyzji ramowej. Zgodność z zasadą, na podstawie której skutki prawne wiążące się z uprzednimi zagranicznymi wyrokami skazującymi są równoważne ze skutkami prawnymi wiążącymi się z uprzednimi krajowymi wyrokami skazującymi, zgodnie z prawem krajowym, jest, w najlepszym razie, niejednoznaczna. Dziewięć państw członkowskich nie daje rozstrzygających informacji na temat przestrzegania tej zasady. Jak wynika z otrzymanych zgłoszeń, 9 państw członkowskich skoncentrowało się jedynie na zastosowaniu zasady równoważności (art. 3 ust. 1), ale nie zapewniło dalszych szczegółów w odniesieniu do rodzajów skutków prawnych, które wiążą z uprzednimi zagranicznymi wyrokami skazującymi, ani etapu postępowania (przygotowawczy, sądowy, wykonawczy) na jakim skutki te mają zastosowanie w ich krajowych systemach sądownictwa karnego (art. 3 ust. 2): BG, CZ, EE, HU, FR, LU, PL, RO i SK.

Informacje na temat krajowych systemów prawnych i konsekwencji, jakie wiążą się z uprzednimi wyrokami skazującymi, powinny być dostępne dla wszystkich państw członkowskich, w szczególności dla pozwanych, by wzmocnić zasadę pewności prawa i wzajemnego zaufania.

Po dokonaniu tej wstępnej oceny, zgłoszenie o wdrożeniu omawianej decyzji ramowej przez następujących 13 państw członkowskich uwzględniło wszystkie istotne elementy przedmiotowej decyzji ramowej (np. zasadę równorzędności i skutki prawne): AT, CY, DE, DK, FI, EL, HR, IE, LV, NL, SE, SI i UK.

2.2.3.1. Etap przygotowawczy

W niektórych państwach członkowskich uprzednie wyroki skazujące mogą już być uwzględniane na etapie przygotowawczym postępowania karnego. W HR dane w rejestrach karnych i inne dane na temat wyroków skazujących za przestępstwa karne mogą być uznane za najbardziej aktualne dowody przed przeprowadzeniem śledztwa w sprawie pozwanego a po zakończeniu procedury gromadzenia dowodów.

---

przestępstwa, wszelkich dodatkowych sankcji, środków bezpieczeństwa i późniejszych orzeczeń zmieniających wykonanie wyroku skazującego.

Prawo SE stanowi, że uprzednia karalność jest istotna w podejmowaniu decyzji w sprawie dochodzenia przed wydaniem wyroku.

EL określiła, że orzeczenie sądu jest brane pod uwagę na wszystkich etapach postępowania karnego, niezależnie od tego, czy jest to orzeczenie sądu EL czy orzeczenie sądu zagranicznego, np. również w celu określenia ponownego naruszenia prawa.

W niektórych państwach członkowskich uprzedni wyrok skazujący może mieć wpływ na decyzję w sprawie aresztu tymczasowego: może być uznany za czynnik w kompetencji sądu do odmowy zwolnienia warunkowego, jeżeli wnioskodawca jest oskarżony o poważne przestępstwo (IE), lub może zostać zarządzony areszt tymczasowy, jeżeli podejrzany był skazany w ostatnich latach (AT, EL, NL, SE). Inną możliwością jest uwzględnienie uprzednich wyroków skazujących w postępowaniu karnym w ramach zasady oportunizmu.[5] (SE, SI)

Komisja jest zdania, że jeśli państwa członkowskie uwzględniają uprzednie wyroki skazujące jako czynnik w podejmowaniu decyzji w sprawie aresztu tymczasowego, należy dokładnie ocenić, w świetle stosownych zaleceń Rady Europy oraz orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, powiązania pomiędzy kryteriami zawartymi w decyzji ramowej a kryteriami w prawie krajowym, które są stosowane w takiej decyzji w sprawie aresztu tymczasowego.[6] Powody decyzji w sprawie aresztu tymczasowego należy wyraźnie określić, uwzględniając przedmiotową sprawę, i nie mogą one opierać się wyłącznie na fakcie, że dana osoba była wcześniej skazana.

2.2.3.2. Etap sądowy

W wielu państwach członkowskich uprzednie wyroki skazujące są uwzględniane przy podejmowaniu decyzji co do rodzaju, wymiaru i zakresu kary/sankcji (AT, CY, DE, DK, HR, HU, IE, LV, NL, SE, SI i UK), na przykład jako decydujący czynnik w decyzji na temat stopnia zawinienia (HR), celu ukarania (HR), a także istnienia okoliczności obciążających (DK, LV, UK).

W SE uprzednie postępowanie wyklucza możliwość nałożenia kary warunkowej. Prawo DK i SE uwzględnia również fakt, że aby uznać uprzedni wyrok skazujący za okoliczność obciążającą, przestępstwo, w odniesieniu do którego wydano wyrok skazujący, powinno być istotne dla obecnie rozpatrywanego przestępstwa. Prawo krajowe SI stanowi, że w celu oceny stopnia surowości kary sąd w szczególności rozważy, czy wcześniejsze przestępstwo jest tego samego typu co nowe, czy oba przestępstwa zostały popełnione z tym samym motywem oraz ile czasu upłynęło od odbycia, złagodzenia lub przedawnienia uprzedniego wyroku skazującego.

Niekiedy państwa członkowskie biorą pod uwagę, ile czasu upłynęło od wydania, odbycia, złagodzenia lub przedawnienia (DK, NL, SE, SI). Możliwe jest również, że uprzednie wyroki skazujące są uwzględniane w przypadku wydania przez sądy

---

5 Zasada ta zakłada swobodę decydowania prokuratora co do prowadzenia śledztwa w sprawie lub wstrzymania procedury.

6 Zob. także rezolucję Rady Europy (65) 11 (przyjętą przez Komitet Ministrów w dniu 9 kwietnia 1965 r.): https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=582145&SecMode=1&DocId=626216&Usage=2.

orzeczenia, którego celem jest zapewnienie obecności oskarżonego lub wyeliminowanie ryzyka ponownego popełnienia przestępstwa, szczególnie w orzeczeniach nakazujących zatrzymanie lub alternatywne środki zapewniające obecność oskarżonego (SI).

Inna możliwość polega na tym, że uprzedni wyrok skazujący ma wpływ na kwalifikację prawną przestępstwa na podstawie kodeksu karnego (HU, NL, UK), na przykład przy ocenie wagi przestępstwa (UK).

2.2.3.3. Etap wykonawczy wyroku skazującego

W niektórych państwach członkowskich uprzednie wyroki skazujące są uwzględniane w czasie wykonania kary (DE, HR, NL i SE). Jest na przykład możliwość, by uprzednie wyroki skazujące były uwzględniane przy podejmowaniu decyzji w sprawie wyroku w zawieszeniu (DE, SE) lub warunkowego przedterminowego zwolnienia (DE), bądź w przypadku uchylenia zawieszenia wyroku lub środka pozbawienia wolności (AT, DE). W niektórych krajach sądy muszą także uwzględnić uprzednie wyroki skazujące przy podejmowaniu decyzji odnośnie do tego, czy osoba skazana ma zostać umieszczona w jednostce o zaostrzonym rygorze (SE) lub w zakładzie dla notorycznych przestępców (NL). Często stwierdza się, że sądy uchylają zawieszenie wyroku lub środka pozbawienia wolności, jeśli osoba popełni przestępstwo w okresie próby (DE, SE). SE uwzględnia także uprzednie wyroki skazujące w orzeczeniu o zmianie kary dożywotniego pozbawienia wolności na karę pozbawienia wolności na czas określony.

2.2.4. Uzyskanie wystarczających danych na temat uprzednich wyroków skazujących

Niektóre państwa członkowskie poinformowały także Komisję o krajowych aktach lub przepisach wewnętrznych dotyczących organizacji ich krajowych rejestrów karnych (EE, HU i LV).

Tylko 2 państwach członkowskie (EE, IE) odniosły się do wymiany informacji pochodzących z rejestrów karnych (ECRIS). Może to być spowodowane faktem, że system ECRIS nie był jeszcze uruchomiony w czasie przyjęcia przedmiotowej decyzji ramowej. Państwa członkowskie zaczęły korzystać z systemu ECRIS w kwietniu 2012 roku i do chwili obecnej organy centralne 25 państw członkowskich korzystają z systemu ECRIS do wymiany informacji z rejestrów karnych. ECRIS wspiera dobre wdrożenie omawianej decyzji ramowej. Do tej pory nie wszystkie organy centralne są połączone są ze sobą.

3. WNIOSKI

- Przedmiotowa decyzja ramowa ustanawia wiodącą zasadę równorzędności krajowych i zagranicznych wyroków skazujących w toku nowego postępowania karnego. Potwierdza zasadę, zgodnie z którą wyrok skazujący wydany w innych państwach członkowskich powinien w danym państwie członkowskim wiązać się ze skutkami równoważnymi skutkom wynikającym z wyroków skazujących wydanych przez jego własne sądy zgodnie z prawem krajowym, niezależnie od tego, czy skutki te uznawane są w prawie krajowym

za skutki faktyczne czy skutki w sferze prawa proceduralnego lub materialnego. W motywie 5 przedmiotowej decyzji ramowej stwierdza się, że „niniejsza decyzja ramowa nie ma jednak na celu dokonania harmonizacji skutków przypisywanych przez różne prawodawstwa krajowe istnieniu uprzednich wyroków skazujących, więc obowiązek uwzględniania uprzednich wyroków skazujących zapadłych w innych państwach członkowskich istnieje wyłącznie w takim zakresie, w jakim na mocy prawa krajowego uwzględnia się uprzednie krajowe wyroki skazujące".

Omawiana decyzja ramowa ma istotną wartość dodaną w promowaniu wzajemnego zaufania w sprawach karnych i orzecznictwie w ramach europejskiej przestrzeni sprawiedliwości, gdyż wspiera kulturę sądową, w której uprzednie wyroki skazujące zapadłe w innym państwie członkowskim są co do zasady uwzględniane.

- Uznając wysiłki podjęte przez 22 państwa członkowskie, które dotychczas dokonały transpozycji przedmiotowej decyzji ramowej, należy zauważyć, że poziom zgodności z literą i duchem decyzji ramowej jest bardzo zróżnicowany. Okazuje się, że krajowe przepisy wykonawcze otrzymane z 13 państw członkowskich są ogólnie zadowalające: AT, CY, DE, DK, EL, FI, HR, IE, LV, NL, SE, SI i UK.
- Pozostałych 9 państw członkowskich, które dokonały zgłoszenia do Komisji, nie przedstawiło żadnych rozstrzygających informacji na temat transpozycji skutków prawnych związanych z uprzednimi zagranicznymi wyrokami skazującymi do swoich krajowych systemów sądownictwa karnego. Nie można dokonać oceny poziomu zgodności w tej kwestii wykazanego przez te państwa członkowskie.
- Niedokonanie transpozycji lub częściowa i niepełna transpozycja omawianej decyzji ramowej utrudnia skuteczne funkcjonowanie europejskiej przestrzeni sprawiedliwości. Ponadto może podważyć uzasadnione oczekiwania obywateli UE, ponieważ nie mogą oni korzystać z tego instrumentu mającego na celu ograniczenie ponownego popełniania przestępstwa przez sprawców przestępstw.
- Nieterminowe wdrożenie jest godne ubolewania, gdyż omawiana decyzja ramowa ma potencjał zwiększenia wydajności administracji sądownictwa karnego dzięki wprowadzeniu narzędzi prawnych do oceny przeszłości karnej sprawcy i w konsekwencji ochrony ofiar.
- Komisja będzie w dalszym ciągu ściśle monitorować zgodność państw członkowskich ze wszystkimi wymogami decyzji ramowej. Przede wszystkim Komisja zbada, czy państwa członkowskie należycie stosują zasadę równorzędności i, co do zasady, czy skutki prawne zagranicznych wyroków skazujących są równorzędne ze skutkami prawnymi krajowych wyroków skazujących w systemie sądownictwa karnego danego państwa członkowskiego.
- Niezmiernie ważne jest dla wszystkich państw członkowskich uwzględnienie niniejszego sprawozdania i przedstawienie Komisji wszelkich dalszych istotnych informacji w celu wykonania swoich zobowiązań wynikających

z Traktatu. Ponadto Komisja zachęca państwa członkowskie, które zasygnalizowały, że przygotowują odpowiednie przepisy, do uchwalenia tych środków krajowych i zgłoszenia ich w najbliższym możliwym terminie. Komisja wzywa wszystkie państwa członkowskie, które tego jeszcze nie uczyniły, do podjęcia szybkich działań w celu wdrożenia niniejszej decyzji ramowej w najpełniejszym zakresie. Ponadto zwraca się do państw, które dokonały nieprawidłowej transpozycji, o zrewidowanie i dostosowanie krajowego prawodawstwa wykonawczego do przepisów przedmiotowej decyzji ramowej.